

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:

Matteo Strukul

I MEDICI: UNA DINASTIA AL POTERE

Copyright © 2016 by Newton Compton Editori s.r.l.,

Casella postale 6241, Roma

Translation Copyright © 2017 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-01955-1

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

DINASTIJA
MEDIČI

✦ U I M E P O R O D I C E ✦

Mateo Strukul

Preveo Ljubeta Babović

 Izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2017.

Silviji

FEBRUAR 1429.

1

SANTA MARIJA DEL FJORE

Podiže glavu i upre pogled ka nebu. Činilo se kao da se podigla prašina od lazurnog kamena. Za trenutak oseti kako ga hvata nesvestica i okupira mu misli. Onda spusti glavu i osvrnu se oko sebe. Ugleda zidare kako pripremaju malter, mešajući kreč sa svetlim peskom iz reke Arno. Neki od njih šćućurili su se na pregradama skela i na brzinu doručkovali. Radili su po strahovito teškim smenama i često se događalo da tu provedu čitave sedmice, spavajući na drvenim skelama, mermernim pločama, ciglama i komadima maltera otpalim sa zida.

Na preko sto aršina iznad tla.

Kozimo kliznu među drvene skele, koje su izgledale kao crni i istanjeni zubi nekog nestvarnog bića. Nastavi da se kreće napred, pažljivo vodeći računa da se ne spotakne. Taj prizor grada iznad grada očaravao ga je i zbunjivao već neko vreme.

Malo-pomalo stiže do osnove kupole u izgradnji – onoga što su arhitekta i nadzornici gradilišta zvali doboš. Pogled mu odluta izvan građevine: na trgu ispod nje narod Firence gledao je Katedralu Santa Marija del Fjore razrogačenih očiju. Vunovlačari, trgovci, seljaci, prostitutke, krčmari i putnici namernici – činilo se da su se svi zaneli u nemu molitvu zato što se projekat Filipa Bruneleskija konačno bliži ostvarenju. Ta kupola, koju su tako dugo čekali, konačno je dobijala oblik i, kako se poduhvat bližio uspešnom kraju, izgledalo je da će

postati upravo nešto što podseća na tog ćelavog zlatara, pokvarenih zuba i buntovnog temperamenta.

Kozimo ga ugleda kako kao izgubljena duša luta kroz gomile materijala i nasložene cigle: zadubljen u misli, skoro odsutan, a u stvari zaokupljen ko zna kakvim i kolikim proračunima. Lice su mu krasile oči, toliko blistave da su podsećale na kapi alabastera koje svetlucaju na beloj koži, poprskanoj svim vrstama boja i materijala.

Bat čekića ga probudi iz ko zna kog trenutka ošamućenosti. Kovači su obavljali svoj posao. U vazduhu je odzvanjalo na hiljade glasova s predlozima i uputstvima. Kozimo duboko udahnu, zatim skrenu pogled nadole, u podnožje osmougaonika. Džinovski čekrk koji je osmislio Filipo Bruneleski neprestano se okretao oko sebe. Dve spiralne opruge nastavljale su da se mirno okreću ukrug. Njima je upravljao neki mlad momak, dok su se vrtele dostojanstveno i tim kružnim pokretima stavljale u funkciju zupčaste točkove i mehanizme postavljene na postolje čekrka, što su na taj način podizali blokove kamenja neverovatne težine do visina koje nikad ne bi mogle biti dosegnute na drugačiji način.

Bruneleski je izmislio neobične mašine, nacrtao ih, pozvao najbolje zanatlije, angažovao fizičke radnike i, radeći bez prestanka, u najkraćem mogućem roku dobio čitav arsenal čudesa koja su omogućila da se na tačno određena mesta podignu i postave mermerne ploče i delovi drvenog okvira za skelu, desetine džakova peska i maltera.

Kozimo bi najradije kriknuo, da izbacii iz sebe svu radost i zadovoljstvo, videći kako radovi napreduju na čudesan način. Niko nikad nije uspeo da izmisli kupolu sa osmougaonim presekom osnove, niko! Šezdeset dva aršina dužine činila su pravi beskraj i Filipo je nacrtao kupolu sa gornjim otvorom u istoj srazmeri bez pomoći ijednog vidljivog nosača. Nije bilo nikakvih spoljnih potpornih zidova niti drvene noseće konstrukcije, ugrađene u strukturu građevine koju je prethodno predložio Neri di Fjoravanti. Crkvena opština koja je naručila izradu kupole nije stavila nikakve primedbe.

Bruneleski je bio genije ili ludak. Ili možda oboje. A Medičijevi su podržali tog genija i tu ludost! Kozimo pre svih. Osmehnu se na tu

smelost i pomisli na značaj koji će taj cilj, kad bude ostvaren, imati ne samo za grad već i za njegovu ličnost. I sudeći po onome što se događalo tu gore, bilo je razloga za ushićenje, naročito prilikom pogleda na gradilište u neprekidnom rastu, neku vrstu raspusne Vavilonske kule koja je sadržala sve: od postolja i skela, do beskonačne skupine zanatlija: kočijaša, zidara, užara, tesara, kovača, a isto tako i krčmara, zaduženih za prodaju vina i čak pekara sa pećima za pečenje hleba koji se za vreme pauza služio radnicima. Neki od njih su se pentrali po drvenim skelama, drugi su radili sedeći u stolicama od pruća, uzdižući se po okolnim tavanicama i skoro ostavljajući utisak da su ptičja gnezda, kao da ljudi traže pomoć od samih roda da privedu kraju taj divovski posao.

„Šta mislite o ovome, gosparu Kozimo?“

Filipov glas je bio tih ali odlučan.

Kozimo se gotovo naglo okrenu i nađe se ispred čoveka mršavog kao utvara i razrogačenih očiju. Na sebi je imao crvenu tuniku i ništa više. Pogled mu je bio vodnjikav i zračio je mešavinom ponosa i odbojnosti, što je odražavalo njegov buntovni i žestoki karakter, koji se ipak naglo smirio prilikom susreta sa čovekom velikog duha.

Kozimo nije znao da li pripada toj grupi, ali je bilo sigurno da je najstariji sin Đovanija de Medičija, rodonačelnika porodice koji je nesporno doprineo finansiranju i realizaciji ovog dela i koji je pružio najznačajniju podršku Bruneleskijevoj kandidaturi.

„Divno, Filipo, divno.“ Njegova usta su bila spremna da izraze nepoverenje koje je gajio u svom pogledu. „Nisam se nadao da ću videti ovakav napredak.“

„Veoma smo daleko od kraja, da budem jasan oko toga. Ono što je sad najvažnije, gosparu, jeste da me pustite da radim.“

„Sve dok porodica Mediči bude među prvim mecenama ovakvog čuda, nećeš imati čega da se bojiš. Imaš moju reč u vezi sa tim, Filipo. Započeli smo zajedno i zajedno ćemo završiti.“

Bruneleski potvrdi klimanjem glave. „Pokušaću da kompletiram kupolu po klasičnim kanonima, kao u projektu.“

„Nemam nikakve sumnje, prijatelju moj.“

Dok je razgovarao sa Kozimom, Filipov pogled skretao je u hiljadu pravaca: ka zidarima koji su pripremali malter i postavljali cigle jednu preko druge, a onda ka kovačima što su bez prestanka lupali čekićima, sve do kočijaša koji su na taljigama prenosili džakove s malterom, dole na trgu. U levoj ruci je stezao list pergamenta, na kom je izradio jednu od ko zna kolikog broja pripremnih skica. U desnoj je držao nekakav skalpel. Ko zna šta je nameravao da izvede sa tim.

Ali svejedno.

Onda, onako kako se pojavio, Bruneleski se oprostio dajući znak glavom i nestade među drvenim daskama u unutrašnjim delovima kupole, dirnut tim kolosalnim i neobuzdanim delom, ustreptalim od energije i koje kipti od života. Kozimu ostade samo impozantan prizor drvenih lukova, dok su glasovi odzvanjali prilikom ko zna kog podizanja tereta putem čekrka.

Kozimo odjednom začu iza sebe neki hrapavi glas što zapara vazduh. „Kozimo!“

Okrenu se, oslanjajući se na skelu i ugleda svog brata Lorenca kako se kreće ka njemu.

Ovaj nije imao vremena ni da ga pozdravi.

„Naš otac, Kozimo, naš otac umire.“

2

SMRT ĐOVANIJA DE MEDIČIJA

Čim je ušao, u susret mu krenu Kontesina, žena lepih tamnih očiju, izbrazdanih suzama. Na sebi je imala jednostavnu crnu haljinu i nosila je tanak, jedva primetan veo.

„Kozimo...“, prošaputa. Nije uspela da kaže ništa više, kao da je svu snagu usmerila da zaustavi plač. Htela je da bude jaka za voljenog muža. I uspela je u tome. On je steže u naručje.

Kroz koji trenutak ona se izvuče iz njegovog naručja. „Idi kod njega“, reče mu, „čeka te.“

Kozimo se okrenu ka Lorencu i prvi put toga dana pogleda ga pravo u oči. Njegov brat je išao iza njega otkako su sišli sa skele i stigli do podnožja Katedrale Santa Marija del Fjore, a zatim navrat-nanos stigli u Ulicu Larga, u kojoj se uzdizao krov Palate Mediči.

Na usnama sa belim zubima ocrtavala se sva njegova muka. Kozimo shvati koliko je malaksao. Od lepote koja je uglavnom bila potpuno otporna na muke, u tom trenutku su se na bratovljevom licu nazirali samo tragovi, a oko zelenih dubokih očiju ocrtavali su se tamni kolutovi. Moraće da se odmori, pomisli. Tih poslednjih dana, otkako je njegov otac počeo da ispoljava simptome bolesti, Lorenzo je još više nadzirao poslove Mediči banke, radeći bez prestanka. Čovek od akcije i pragmatičan, manje obdaren za umetnost i književnost, ali sigurno darovit, hitar, Kozimov brat je oduvek bio onaj ko je po potrebi spreman da se suoči sa svim porodičnim nedaćama i problemima. Nasuprot njemu, Kozimo, po dogovoru sa nekim predstavnicima Crkvene opštine, posvetio se kontroli i proveru stanja radova na kupoli Katedrale Santa Marija del Fjore. Njemu su u porodici bile poverene strategija i politika, i obe su najvećim delom sprovedene kroz raskošan sjaj mecenatstva i umetnosti. I mada je naručivanje izgradnje kupole bilo jednoglasno i formalno okrenuto uvek i samo ka tom delu, niko u Firenci nije znao koliko je Kozimo podržavao i gurao kandidaturu Filipa Bruneleskija, što se kasnije pokazalo kao pobedonosna varijanta. Uvek je on bio taj ko iz porodične kase izvlači mnogo sredstava za finansiranje te lepote čija se realizacija bližila kraju.

Kozimo zagrlj brata.

Zatim uđe.

Soba je bila presvučena tamnim brokatom. Na prozore su bile navučene zavese, tako da je unutrašnjost prostorije utonula u slabu, gotovo varljivu svetlost. Čitava odaja bila je načičkana zlatnim svećnjacima. Miris vretenastih voštanih sveća činio je vazduh teškim za disanje.

Kad ugleda oca sa skoro ugašenim i smrću razvodnjenim očima, Kozimo shvati da neće moći ništa da se uradi.

Đovani de Mediči, čovek koji je svoju porodicu doveo do najvišeg stepenika u gradu, spremao se da ga napusti. Njegovo lice, tako

čvrsto i odlučno, odjednom je postalo prekriveno jedva primetnom sivom zavesom slabosti, senkom svesne pomirenosti sa sudbinom, što ga je činilo slabom imitacijom čoveka kakav je bio. Taj prizor pogodilo Kozima više od svega. Učini mu se nemogućim da Đovani, sve do pre nekoliko dana snažan i odlučan, može biti napadnut groznicom na tako agresivan i žestok način.

Ugleda majku kako stoji pored njega, držeći mu ruku u svojima. Pikardino lice bilo je još lepo, mada je njena smirena ljupkost sada već bila razbijena u paramparčad: dugačke crne trepavice orošene suzama, usne stisnute i crvene kao oštrica okrvavljenog bodeža.

Prošaputa njegovo ime, pa onda začuta, zato što bi svaka druga reč bila uzaludna.

Kozimo ponovo skrenu pogled ka ocu i opet pomisli na tu bolest koja se iznenada pojavila, bez ijednog vidljivog uzroka. Kad Đovani konačno obuhvati sina pogledom, skoro da tek u tom trenutku postade svestan je ovaj ušao u sobu, pa prikupi energiju i trže se. Mada fizički ugrožen, nije nameravao da se preda. Baš u tom trenutku mu njegova narav dade snage da reaguje, možda poslednji put. Smože snage da se pridigne na laktove i da sedne na krevet, pipajući po postavljenim perjanim jastucima koje su mu brižne Pikardine ruke namestile da mu bude što ugodnije. Skloni ih nervoznim pokretom i dade znak Kozimu da priđe njegovom uzglavlju.

Uprkos tome što je očekivao da će biti jak kad bude došao taj trenutak, Kozimo nije uspeo da zadrži suze. Onda se postide zbog te slabosti i obrisa oči nadlanicom desne ruke.

Priđe ocu.

Đovani je imao još nešto da mu kaže pre nego što ode. Skoro da se ispruži ka njemu, dok ga je Kozimo držao za ramena.

Duboko se zagleda tamnim očima u sina. Blistale su kao dugmad od oniksa pri odsjaju treperave svetlosti sveća koje su bleštale u sobi utonuloj u polumrak.

Glas starešine porodice bio je promukao i mračan kao voda iz nekog bunara.

„Sine moj“, prošaputa, „obećaj mi da ćeš se u političkoj borbi ponašati trezveno. Da ćeš živeti umereno. Kao običan Firentinac. Međutim, nemoj da propustiš da deluješ odlučno kada to bude potrebno.“

Đovanijeve reči tekle su kao reka, i mada jako isprekidane, ipak su izgovorene uz poslednje deliće onoga što mu je preostalo, onoga što je uspeo da pronađe u tom samrtnom času.

Kozimo ga pogleda i sav se izgubi u tamnim i blistavim očevim zenicama.

„Obećaj mi“, podstače ga Đovani poslednjim naporom. Prodrorne oči skoro da oboriše sinovljev pogled, dok je krivina usta ocrtavala izraz ispunjen snagom i dostojanstvom.

„Obećavam“, odgovori Kozimo, glasom promuklim od emocija, ali bez oklevanja.

„Sad mogu da umrem srećan.“

Rekavši to, Đovani zatvori oči. Lice mu se opusti, konačno, pošto je predugo čekao, boreći se sa smrću, samo sa ciljem da uputi ove reči obožavanom sinu.

One su izražavale sve ono što je bio: odanost prema svom gradu i narodu, odmerenost i uzdržanost, bez razmetanja bogatstvom i obiljem sredstava, i naravno – njegova neumorna i tvrdoglava sposobnost odlučivanja.

Ruka mu postade hladna i Pikarda briznu u plač.

Kozimo zagrlji majku. Oseti da je krhka i nezaštićena. Lice joj je bilo prekriveno suzama. Dok joj je šaputao da bude jaka, odvoji se od nje i priđe svom ocu, spusti mu očne kapke i zauvek ugasi onaj pogled koji je nekad zračio život.

Lorenzo posla da pozovu sveštenika, da održi poslednji obred.

Zatim priđe Kozimu dok je ovaj izlazio iz sobe. Oklevao je za trenutak pre nego što progovori zato što se plašio da ga uznemirava, ali mu Kozimo dade znak glavom da je spreman da ga sasluša.

„Reci“, kaza mu, „šta je to što ne može da sačeka?“

„Istinu govoreći“, započe Lorenzo, „radi se o našem ocu.“

Kozimo podiže obrvu.

„Sumnjam da ga je neko otrovao“, reče Lorenzo stisnutih zuba.

To iznenadno otkriće pogodi ga snagom malja.
„Šta? Kako možeš da tvrdiš tako nešto?“, I dok je izgovarao te reči, uhvati Lorenca za okovratnik.

Njegov brat je predvideo takvu reakciju i dohvati ga za ručni zglob.

„Ne ovde“, uzviknu prigušenim glasom.

Kozimo odmah shvati. Počeo je da se ponaša kao potpuni idiot. Spusti ruku niz bok.

„Da izađemo“, kaza i izađe bez reči.

3

IN CAUDA VENENUM*

U vrtu je još bilo hladno.

Bio je dvadeseti februar i, uprkos tome što nije nedostajalo mnogo do proleća, izgledalo je da nebo ne želi da se liši sive boje, dok je hladan vetar duvao dahom smrti nad Palatom Mediči.

Iz fontane postavljene u središtu *hortus conclusus* prskala je i tekla ledena voda, stvarajući srebrnaste odsjaje u bazenu. Na površini vode izranjale su ledene sante.

„Jesi li svestan onoga što tvrdiš?“

Kozimo je bio besan. Ne samo da je tek izgubio oca na taj način već je sad morao i da se suočava s najobičnijim zamkama neke zavere. Šta je drugo mogao i da zamisli? Njegov otac je bio moćan čovek koji je tokom svih tih godina stekao mnogo neprijatelja, ne računajući to da je Firenca bila to što je bila: sama suština raskoši i moći sa jedne, a gnezdo zmija i izdajnika sa druge strane, čije najmoćnije porodice sigurno nisu blagonaklono gledale na uspeh čoveka što je u razmaku od dvadeset godina uspeo da stvori finansijsko carstvo, otvarajući banke ne samo u Firenci već isto tako i u Rimu i Veneciji. Što je još gore, njegov otac je uvek odbijao da se odrekne svojih narodnih

* U repu je otrov; (Prim. prev.)

korena i ne samo da nije hteo da stavi kuću uz bok plemićkih porodica već je uvek birao da ostane uz običan svet, čvrsto vodeći računa da ispunjava i svoje političke dužnosti. Moglo se na prste jedne ruke izbrojati koliko je puta ulazio u Palaco dela Sinjorija.

Kozimo odmahnu glavom. U srcu je jasno osećao razloge koji su mučili njegovog brata. Ali ako su stvari stajale onako kako je Lorencu govorio, ko bi mogao da počini takav zločin? I pre svega: kako je bilo moguće da otrov dospe do trpeze njegovog oca? Crnim očima potraži one svetle i živahne koje su pripadale bratu. Njegov pogled sadržao je u sebi hiljadu pitanja i, pre nego što ga nagovori da govori, pusti ga da za trenutak zadrži ono što je osećao u sebi.

„Pitao sam se je li ispravno da ti to kažem u trenutku kad su sumnje jedino što imam u ruci“, nastavi Lorencu. „Imam samo jedan dokaz za ove moje tvrdnje. Ali smrt našeg oca bila je toliko iznenadna da je moglo da mi ostane više od same sumnje.“

„Tu si potpuno u pravu. Ali kako je to moglo da se desi?“, upita očajnički Kozimo, „taj otrov mora da je uneo neko iz kuće, ako je istina to što kažeš! Naš otac u skorije vreme nije nikuda izlazio, a čak i ako se to dogodilo, nije jeo ni pio izvan kuće.“

„Shvatam. I baš iz tog razloga mogu samo da sumnjam, kao što sam već rekao. Sa druge strane, Đovaniju nije nedostajalo neprijatelja. I onda, kad sam poverovao je sve to ludost i plod moje mašte, pronašao sam ovo.“

U Lorencovim rukama se pojavi grozd tamnih bobica. Bile su divne i delovale su kao crni biseri: zavodljivi i neodoljivi.

Kozimo nije shvatao, njegov pogled postavljao je više od hiljadu pitanja.

„Bunika“, reče Lorencu. „Radi se o biljci tamnih cvetova koja daje otrovne plodove. Ima je u poljima, često u blizini starih ruševina. Međutim, ja sam ovaj mali grozd pronašao ovde, u našoj kući.“

To otkriće još više zbuni Kozima. „Jesi li svestan šta pričaš? Ako je tako, znači da neko u našoj kući kuje zaveru protiv naše porodice.“

„Razlog više da ne dozvolimo da sumnja procuri.“

„Da“, saglasi se Kozimo, „apsolutno sam saglasan, ali to nas neće sprečiti da izađemo na kraj sa tim što će, ako se pokaže kao istinito,

smrt učiniti tragičnom. Nadam se da su ovo samo naše spekulacije, ali ukoliko nije tako, Lorenzo, kunem ti se da ću svojim rukama ubiti onoga ko je odgovoran.“

Kozimo uzdahnu. Oseti da te glupe pretnje odzvanjaju u prazno i prenose samo nemoć i frustraciju koju nije uspevaio da obuzda.

„Nije teško pribaviti otrov kao što je ovaj, zar ne misliš da je tako? U gradu kakav je Firenca...“, upita, ne bez brige, pošto je bila gorka činjenica konstatovati koliko je u ovom gradu lako raditi nekom o glavi. I imajući u vidu rizik zbog takve situacije, odsad, pa nadalje, moraće da bude dvostruko obazriv.

„Svaki dobar apotekar može doći do takvih supstanci i od njih pripremiti lek ili lekoviti čaj.“

Kozimo pređe pogledom okolo po vrtu. Bio je ogoljen i siv, baš kao to zimsko jutro. Biljke puzavice formirale su po zidu tamne i nestašne paukove mreže.

„U redu“, reče zatim, „uradićemo ovako: ti ćeš pratiti trag trovanja. U kući nećemo reći ništa. Razmisli o svojim sumnjama, daj im neku formu. Ako stvarno postoji čovek koji je ubio našeg oca, onda hoću da ga pogledam u oči.“

„Učiniću to, neću imati mira sve dok lice takve zmije ne bude imalo ime.“

„Tako je. A sad da se vratimo.“

Lorenzo se saglasi.

Rekavši to, vratiše se u kuću, dok im je loš predosećaj zbog ovog otkrića počeo nagrizati srce.

POSLEDNJA VOLJA

Tih dana je organizovano bdenje nad pokojnikom.

Svi predstavnici najboljih porodica iz Firence došli su da odaju počast Đovaniju. Čak i oni što su ga, dok je bo živ, smatrali ljutim

neprijateljem. Među njima su naravno bili i Albiciji, koji su oduvek izigravali gazde u Firenci. Rinaldo je stigao sa onim svojim pogledom punim prezira i arogancije. Ipak nije mogao da izbegne posetu. U toku dva dana u Palati Mediči vladao je pravi krkljanac od glavešina.

Sad kad je sve bilo završeno i sahrana obavljena na izvanredan ali odmeren način, Kozimo, Lorenzo i njihove žene našli su se u jednom od najvećih salona u palati da saslušaju Đovanijevu poslednju volju.

Ilarion de Bardi, čovek od poverenja porodice Mediči, upravo je skinuo pečat na koverti i spremao se da pročita Đovanijevu poslednju volju. Lorencovo lice je bilo smrknuto. Izgledalo je da je utonuo u mračne misli. Naravno, pomisli Kozimo, nastavlja sa istragom. Uskoro ćemo pričati o tome i proanalizirati koliko smo napredovali. Ilarion je u međuvremenu počeo sa čitanjem:

„Sinovi moji i jedini naslednici: smatrao sam da nije potrebno da pišem testament zato što sam vas pre mnogo godina postavio u upravu naše banke da zajedno sa mnom učestvujete u svemu onome što se tiče upravljanja i opšte aktivnosti. Savršeno dobro znam da sam sve vreme živeo u uverenju da je Bog u svojoj dobroti zapamtio dan mog rođenja i verujem da ne grešim ako kažem da umirem zadovoljan, zato što znam da vas ostavljam kao imućne ljude, u zdravlju i, naravno, spremne da živite u Firenci časno i dostojanstveno, kako vam dolikuje, i da vas mnogi prijateljski podržavaju. Osećam da smrt za mene ne predstavlja nešto ozbiljno, zato što sam apsolutno i jasno svestan da nikada nikog nisam uvredio i da sam činio dobro onima kojima je bilo potrebno, ako je to bilo moguće. Iz istog razloga save-
tujem i vama da činite isto. Ako hoćete da živite sigurno i da budete poštovani, preporučujem vam da se držite zakona i da ne oduzimate ništa što dugujete drugima, pošto ćete se na taj način držati daleko od izazivanja zavisti i opasnosti oko vas. Ovo vam kažem zato što morate da se podsetite da se vaša sloboda završava tamo gde počinje ona koja pripada drugima i da ono što nas navodi da mrzimo nije ono koliko se pruža čoveku, već koliko mu se oduzima. Zato gledajte svoja posla, jer ćete na taj način imati mnogo više od svih onih koji su lakomi i željni da se dočepaju tuđeg bogatstva i završavaju tako što izgube

svoje i na kraju provedu život tako što utonu u jad i bedu. Eto zašto sam siguran da ćete, ako budete slediti ova mala pravila zdravog razuma, uprkos neprijateljima, porazima i razočaranjima koji svakog od nas ipak uglavnom muče u životu, uspeti da sačuvate netaknutim moj ugled u ovom gradu i, ako je moguće, da ga čak i podignete. Nemam nikakve sumnje u vezi sa tim da ćete i vi održati i povećati svoj ugled budete li sledili ove moje skromne i jednostavne savete. Ako se pak budete ponašali drugačije, onda vam sa istom sigurnošću jemčim da će vaš kraj biti samo jedan, i to onakav kakav imaju oni koji su uništili same sebe, a samim tim priredili svojim porodicama neizrecive nedaće. Sinovi, imate moj blagoslov.“

Tu se Ilarionov glas prekide. Pikarda je već bila sva u suzama. Bio je to nečujan plač, dok su joj se na obrazima formirale tečne brazde. Prinese očima maramicu od najfinijeg lana i obrisa ih. Ne progovori ni reč, pošto je ona prva htela da Đovanijeva volja i njegove reči ostanu da lebde u vazduhu i isklešu shvatanje koja će morati da postane kodeks ponašanja za sinove.

Onda Ilarion postavi ono najrazumljivije, ali i najlogičnije pitanje: „A sad kad sam pročitao ono što je od mene zahtevano, pitam vas: šta moramo da učinimo za Mediči banku?“

Onda Kozimo uze reč.

„Pozvaćemo u Firencu sve upravnike naših banaka u Italiji da dođu i polože račune o situaciji kod svakog od njih. Molim te, Ilarione, da se ti pobrineš o tom delu u ovom trenutku.“

Čovek od poverenja Medičijevih ozbiljno se saglasi.

Zatim se pozdravi.

Pikarda odlučno pogleda Kozima, kako je uvek činila kad je morala da mu kaže nešto važno. Sačeka ga u kućnoj biblioteci.

Sedela je u elegantnoj fotelji, podstavljenoj somotom. U ognjištu su pucketali crveni plamičci i povremeno proizvodili varnice koje su se kao buntovni svici uzdizale sve do tavanice s pregradama.

Pikarda je imala dugačku kosu jarke boje kore kestena, skupljenu ispod vezene ženske kapice ukrašene biserima, sa kapuljačom koja je svetlucala, protkana zlatnom niti i dragim kamenjem. Na sebi je

imala azurnoplavu elegantnu kućnu haljinu, oivičenu krznom, koja je isticala kontrast sa mekim tonovima njenih crnih očiju, dok je iznad struka nosila predivni srebrni pojas. Nabori koje je pridržavala rukama na diskretan ali očigledan način isticali su popriličnu količinu skupocene tkanine korišćene za šivenje haljine. Široki zvonasti rukavi završavali su se na ručnom zglobu sa još jednim srebrnim vezom i bili su skrojeni tako da prikažu rukav gamure od brokatnog somota, sive boje, što je sasvim sigurno iziskivalo dugotrajnu izradu.

Uprkos tome što su joj protekli dani bili teški, Pikarda je delovala blistavo i odlučna da razgovara sa sinom, da mu stavi na znanje šta treba da radi. Naravno da Kozimo nije glupak, ali je gajio ljubav prema umetnosti i slikarstvu, što po njenom mišljenju nije uvek toliko spojivo sa nasleđem koje mu je dodeljeno. A Pikarda nije smela da dopusti greške i nesporazume. Morala je da bude sigurna da je Kozimo shvatio šta ga čeka.

„Sine moj“, reče mu, „tvoj otac nije mogao biti jasniji i iskreniji u svojim rečima. Pa ipak sigurno znam da te u trenutku smrti nije poštedeo i preporuka druge prirode. Firenca je kao divlji pastuv: predivna, ali zahteva da bude obuzdana. Svakoga dana. Na svom putu naići ćeš na osobe spremne da ti pomognu i da podrže tvoj rad, ali isto tako i na prostake i besposličare spremne da ti prerežu vrat i pokvarene neprijatelje koji će pokušati da iskoriste tvoje dobro srce i tvoje poštenje.“

„Majko moja, nisam nesposoban“, pobuni se Kozimo, pomišljajući koliko duboko postaje svestan te istine.

„Pusti me da nastavim. Savršeno dobro znam da nisi takav i da si imao značajnog udela u procvatu ove porodice, ali sad se sve komplikuje, sine moj. Uverena sam da ćeš umeti da pronadeš svoj put, koji će uz puno poštovanje volje tvoga oca moći će da se odvija i prema tvojim ubeđenjima. Hoću da ti preporučim da nastaviš trasiranim putem i oblikuješ ponašanje prema stoičkim načelima, što znači ispunjeno potragom za opštim dobrom, da bude umereno u svakom obliku i uz formalno odustajanje od ličnog prestiža i isticanja. Takođe hoću da ti kažem da nameravam da budem uz tebe uvek, od sad, pa nadalje, i da će moja prva briga biti da te čitava porodica sledi, kakve god da

budu tvoje odluke. Ali upamti da su protivnici brojni i zavidni, koliko god je finansijska situacija dobra i ugled očigledan. Posebno mislim na Rinalda Abicija. Čuvaj se njega i njegovih političkih intriga. I znaj da je bezobziran čovek, spreman na sve. Njegova ambicija nema granica i sigurna sam da će učiniti sve da ti naškodi.“

„Čuvaću se, majko moja, i znaću da sačuvam ugled.“

„Možeš da računáš na brata, naravno. Uvek sam mislila da su vaši karakteri i vaša duševna stanja odlična kombinacija. On je brži i neobuzdaniji, dok si ti promišljeniji i analitičniji. Tamo gde on deluje ti razmišljaš i polaziš sa širokom vizijom sveta, i to je ono što je lepo i korisno u životu. Budite uvek bliski i puni poštovanja jedan prema drugom u svakom pogledu. Da se vratimo na ono što te čeka: nastoj da se baviš svojim poslovima i upamti da je veoma važno da predviđaš poteze protivnika. Đovani nikad nije bio sklon da uzima udela u političkom životu grada, ali ja sa tim nisam nikad bila previše saglasna. Naprotiv, mislim da je značajno imati neki umeren položaj, kojim se neguje određeni pravac političkih dužnosti i javnih uloga, da je potreban neko ko može da ispuni zahteve naroda i odgovori potrebama plemića, da neguje pravac političkih dužnosti i javnih uloga, da ispuni narodne zahteve i odgovori potrebama plemića, tako da jedno krilo podrške bude sačuvano i kod najmoćnijih porodica. Uz sve to ostajemo bliski s narodom, koji je oduvek bio naš saveznik. Ono što hoću da ti kažem je to da ćeš morati da radiš i u tom pravcu i na taj način obezbediš dvostruku podršku.“

Kozimo je savršeno dobro znao koliko su ispravni i mudri Pikardini saveti. Klimnu glavom u znak saglasnosti. Ali daleko od toga da je njegova majka završila.

„Ne moram ni da ti kažem da je izgleda Đovani di Kontuđi podbunio Đusta Landinija u Volteri. A razlozi leže u zakonu o Katastru koji je potpisao tvoj otac. Ovo ti kažem zato što ne možemo a da ne zauzmemo položaj koji nameće izbor. Ne želim da te prekorevam zbog pažnje koju poklanjaš radovima na kupoli katedrale, ali je isto tako tačno da te ostajanje izvan političke scene može skupo koštati. Dakle, povedi računa o toj činjenici. Ne tražim od tebe da se izlažeš više nego